

Bijlage

Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1) voortzetting indirecte kostencompensatie ETS (IKC-ETS)

Onderdeel	Toelichting
1. Doelen	De regeling Indirecte Kosten Compensatie ETS (IKC-ETS) is specifiek gericht op de elektriciteitsintensieve sectoren met weglekrisico zoals gedefinieerd in de EU staatssteunrichtlijnen. Het doel is te voorkomen dat door verplaatsing van productie naar buiten de EU, CO₂-emissies en werkgelegenheid weglekken naar landen waar emissies niet zijn beprijsd. Het instrument beoogt daarmee de werking van het EU emissiehandelssysteem te versterken door te zorgen dat de industrie in Europa kan verduurzamen. Het Nederlandse kabinet heeft in 2023 besloten geen meerjarig budget vrij te maken voor voortzetting van de IKC-regeling en schaarse beschikbare middelen voor andere maatregelen die verduurzaming stimuleren in te zetten. Door het stopzetten van de IKC, in combinatie met andere factoren zoals het afschaffen van de volumecorrectieregeling (VCR) door de ACM per 2024, liggen in Nederland de elektriciteitskosten aanzienlijk hoger dan in omliggende Europese landen. Naar aanleiding van onderzoek is de Tweede Kamer geïnformeerd over de hoge elektriciteitskosten.¹ Door de hoge elektriciteitskosten is het risico toegenomen dat Nederlandse elektriciteitsintensieve bedrijven ervoor kiezen volledig te stoppen of hun productie naar het buitenland te verplaatsen. Voor bedrijven die hun productieprocessen nog niet hebben geëlektrificeerd vormen de hoge elektriciteitskosten een belemmering. Die terwijl elektrificatie juist een belangrijke route is voor de verduurzaming van de Nederlandse industrie. Deze hoge kosten remmen de investeringen in elektrificatie en kunnen ertoe leiden dat bedrijven productie verplaatsen naar het buitenland. Juist de bedrijven die al fors hebben geïnvesteerd in elektrificatie en efficiënte processen worden hierdoor geraakt. Verschillende van deze bedrijven zijn zelfs genooddaakt hun productie tijdelijk terug te schalen, zoals bevestigd in het nieuwsbericht van de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) in oktober 2024.² De regeling voor IKC speelt in dit verband een dubbele rol. Ten eerste beschermt zij tegen koolstoflekage door een deel van de ETS-gerelateerde elektriciteitskosten te compenseren waarmee voorkomen wordt dat productie en bijbehorende emissies zich naar buiten Europa verplaatsen. Ten tweede bevordert de regeling de elektrificatie van de industrie in Nederland, doordat zij helpt om de kostenkloof met het buitenland te verkleinen.

¹ [Kamerbrief uitkomsten onderzoek elektriciteits- en netwerkkosten industrie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

² [Nog geen groene groei industrie | Nieuwsbericht | Nederlandse Emissieautoriteit](#)

	Deze overwegingen zijn ook opgenomen in het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar de bekostiging van de elektriciteitsinfrastructuur. Binnen Europa loopt de mogelijkheid om de IKC-regeling toe te passen tot en met 2030, met de laatste uitbetalingen in 2031. De Europese Commissie heeft aangegeven in de context van de herziening van de ETS en het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) in 2026 met voorstellen te komen voor indirecte ETS compensatie voor de periode na 2030. Het kabinet heeft in de voorjaarsnota 2024³ besloten de IKC met één jaar te verlengen ten behoeve van een level playing field voor de industrie (openstelling 2024). In het pakket voor een weerbaar energiesysteem en een toekomstbestendige industrie (Pakket voor Groene Groei)⁴ is besloten de subsidieregeling nog eens met drie jaar te verlengen (openstelling in 2025, 2026 en 2027). Hiertoe is in de 1^e suppletoire begroting 2025 budget vrijgemaakt voor die jaren.
2. Instrumenten	De IKC is een door de Europese Commissie goedgekeurde vorm van staatssteun die in veel Europese landen gehanteerd wordt. De doelgroep zijn elektriciteitsintensieve sectoren met risico op weglek (o.a. de metaalsectoren zoals aluminium, zink en gieterijen maar ook de karton- en papierindustrie). Lidstaten mogen gebruik maken van deze Europese Commissie goedgekeurde regeling tot en met 2030 (einde ETS). Voorwaarden aan deze Nederlandse subsidie zijn: • Het bedrijf valt in een bedrijfstak met risico op het zogenoemde koolstofweglek zoals vastgesteld in de EU-richtsnoeren. • Productieprocessen waarbinnen energiedragers worden verwerkt en worden geproduceerd met als doel meer dan 50 procent van de energiedragers te produceren met een fossiele oorsprong komen niet in aanmerking voor de subsidie. • De bedrijven moeten een CO₂-reductieplan opstellen waarin zij uiteenzetten hoe zij uiterlijk in 2030 jaarlijks minimaal 3% (scope 1 en/of 2) CO₂-reductie gaan realiseren. • De bedrijven geven jaarlijks een update over de voortgang van het CO₂-reductieplan. • Minstens 50% van de ontvangen subsidie moet worden geïnvesteerd in technische maatregelen die de CO₂-uitstoot met de eerder genoemde 3% per jaar verminderen. Indien dergelijke investeringen niet haalbaar zijn, kunnen bedrijven (onder bepaalde voorwaarden) als alternatief minimaal 30% duurzaam opgewekte stroom inkopen of dit zelf opwekken.

³ Voorjaarsnota 2024 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

⁴ Kamerbrief Pakket voor Groene Groei: voor een weerbaar energiesysteem en een toekomstbestendige industrie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

3. A - Financiële gevolgen voor het Rijk	€ 496,6 miljoen. Waarbij een budget van € 167,4; € 129,2 en € 200 miljoen voor 2025, 2026 en 2027 respectievelijk is gereserveerd. De IKC wordt een jaar later uitbetaald over het voorgaande jaar (in 2025 wordt IKC over 2024 uitgekeerd). Het exacte bedrag dat wordt uitbetaald is namelijk gebaseerd op de daadwerkelijke productievolumes of elektriciteitsverbruik en de vastgestelde gemiddelde CO₂-prijs van dat jaar. Voor openstelling en uitbetaling in 2025 en 2026 zijn die te hanteren CO₂ prijzen reeds bekend. Voor 2027 nog niet. Daar is het gereserveerde bedrag voor 2027 dus een raming op basis van een aanname van een CO₂ prijs van € 80 en een mogelijk hogere vergoeding bij verlenging van de staatssteungoedkeuring. De huidige staatssteungoedkeuring van de Europese Commissie loopt tot en met 2025 (openstelling IKC in 2025 en 2026). Voor de openstelling 2027 moet een nieuwe staatssteunaanvraag richting de Europese Commissie worden voorbereid. Hiermee zal in het najaar van 2025 worden begonnen.
3. B - Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren – als van toepassing	N.v.t.
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Het doel van deze maatregel is om weglek te voorkomen en de betrokken sectoren concurrerend te houden met de internationale markten. De beleidsevaluatie van SEO die uitgevoerd is op de IKC over periode 2017-2021, toen indirecte ETS kosten nog lager waren door een significant lagere ETS prijs, geeft aan dat deze regeling waarschijnlijk effectief is als het gaat om het voorkomen van weglek en beschrijft dat IKC-bedrijven opereren in internationale markten waar sterk op prijs geconcentreerd wordt.⁵ Extra kosten kunnen snel leiden tot verlies van marktaandeel en dus ook tot weglek. Het streven is daarom om de kosten voor de IKC-bedrijven te beperken om hen concurrerend te houden met de internationale markten.
5. Nagestreefde doelmatigheid	De IKC is een Europees goedgekeurde vorm van staatssteun die in veel landen wordt toegepast die concurrerende industrieën hebben. Door voortzetting van de IKC in Nederland wordt het speelveld voor Nederlandse bedrijven meer gelijk getrokken met landen om ons heen. Nederland heeft ervoor gekozen om extra voorwaarden te stellen aan het ontvangen van de IKC om op deze manier ook CO₂-reductie te stimuleren. Zo moet 50% van de ontvangen middelen geïnvesteerd worden in technische maatregelen die zorgen voor een gemiddelde jaarlijkse CO₂-reductie van 3%. De SEO concludeerde in 2023 dat de IKC-regeling doelmatig is uitgevoerd. De subsidieaanvraag is relatief eenvoudig en de regeling wordt als duidelijk beschouwd.

⁵ [Beleidsevaluatie subsidieregeling compensatie indirecte emissiekosten - SEO Economisch Onderzoek](#)

6. Evaluatieparagraaf	De subsidieaanvragen (met CO₂-reductieplannen) van bedrijven worden beoordeeld door RVO. Vanaf 2025 moeten bedrijven jaarlijks een monitoringsrapportage aanleveren over de voortgang van het CO₂-reductieplan. RVO monitort de voortgang. Wanneer blijkt dat bedrijven niet aan alle voorwaarden hebben voldaan kan het zijn dat het uitgekeerde subsidiebedrag geheel of gedeeltelijk wordt teruggevorderd.
-----------------------	--